

Picar grans de raïm

(ALDC, V, 956. *Picar grans de raïm*)

L'enunciat es refereix a agafar grans de raïm o gotims per a menjar-se'ls. La lexicogènesi es basa en motivacions que, almenys en el seu inici, giren entorn de la idea de:

1) 'prendre una petita quantitat': *picar*, des de 'colpejar repetidament amb el bec' (*picar el verol* 1), amb els der. *picotar* 121, 132, 134, *picotejar* 107, 136, 149, *pigotar* 142, 144, *picollar* 102, *picanyar* 88, 92; els compostos *espicassar* 5, 6, 16, 21, 51, 54, 118, 122 (amb el metatètic *espissacar* 112, 113, 116), amb les var. *espicossar* 17 i *espicorsar* 139, *espicarrassar* 135, 140, 153, homonimitzat amb *escarrassar* (der. de *carràs*) o, en el cas de *espicagassar* 150, potser amb *cagar*; *pellucar* 39, d'origen incert, amb la var. *espellicar* 32, 43, 47, per atracció del suf. *-ic*; *collir grans* 30, *agarrar grans* 176, *agarrar xanglots* 168, *menjar de gra en gra* 36; *desgranar* 31, 36, 85, 158, 186, *esgranar* 41, amb variació del prefix privatiu *des-/es-*; *escarrollar* 133, *descarrollar* 'prendre carrols ('gotims')' 143, *esbagonar* 101 i *esbabonar* 106, per equivalència acústica G = B i assimilació, *escarrassar* 'prendre carrassos ('gotims')' 93, *singlonar* 'prendre singlons' 70 (potser var. *sicotar* 161 < *singlotar* [?]); *pessigar* (*pissigar* 110, 141), des de 'prémer una petita porció de pell o de carn', mot d'origen expressiu (< PITSIK-); var. amb el prefix *es-*: *espessigar* 13, 48, 57, 59, 61, 65, 66, 68, 119, 126, 129, 133, *espissegar* 64, 123, 128, amb metàtesi, *espissigar* 25, 127, amb assimilació; *espipellar*, pròpiament 'prendre amb el bec',

mot onomatopeic, de l'arrel PIP-, amb les var. *espepillar* 145-148, 151, per metàtesi, i *espipollar* 74; *pillar* 100 < it. *pigliare*; *tastar* 103, potser de l'onomatopeia TAS-TAS; *repixcar* 189, 190, compost de *re-* i *pixcar* < *piscar*, d'aire italianitzant; *passar rosaris* 'anar menjant raïm' 29;

2) 'collir': a) 'collir les restes': *espigolar*, der. de *espiga*, des de 'collir les espigues que han quedat en un camp després de la sega', var. *espigossar* 117, a partir de *espicossar*; b) 'collir els grans més madurs': *esverolar* 'treure els verols' 104, *picar el verol* 1; c) 'collir els capolls o poncelles': *esquipollar grans* 72 (< *escapollar*, der. de *capoll*);

3) 'escollir': *triar* 173, d'origen incert, probablement extret de *destriar*; *florejar* 'triar la part millor' 156, der. de *flor* (< FLÖRE);

4) 'llevar, treure alguna cosa': *espiocar* 37, 42, var. metatètica de *espoïcar*, pròpiament 'llevar els pois' (< 'polls' < PEDÜCULOS), amb tractament ioditzant enfront de *poll* (< PÜLLU); *treure grans* 33 (< TRAHÈRE);

5) 'fer menys espès': *aclarir* 181, der. de *clar* (< CLARU). *Esgrimar* 91 podria ser una alteració de *esbrinar* 'separar els brins', per equivalència acústica B = G; no es veu clara la motivació de *caçar el raïm* 49.

Per a *escarrollar/descarrollar*, *singlonar*, *esbagonar*, veg. mapes 668 i 669, i per a *picar*, veg. PALDC, II, mapa 165.

En la distribució areal, notem la gran extensió de *picar* i *pessigar* en els dialectes peninsulars, mentre que *espipellar* és bal. i tort.

Són mots normatius *picar*, *menjar gra a gra* (definició), *pessigar*, des del DG₁, 1932; *espipellar*, des del DIEC₁, 1995 (també *espipellejar*, des del DG₁, 1932).

